

В основі політики підтримки інновацій Фінляндії лежать три принципи. По-перше, усі університети в цій країні мають статус дослідних. А з 2010 р. їм надано пільги на ввезення обладнання і можливість отримати у власність нерухоме майно, чим закріплена повна фінансова і дослідницька автономність ВНЗ. Потужним інструментом стимулювання інновацій виступає також Агентство з фінансування технологій та інновацій Фінляндії Tekes, яке координує політику у сфері НДДКР та інновацій шляхом планування фінансових витрат. Щорічний бюджет Tekes становить майже 600 млн євро. Близько 40 % цих коштів виділяється університетам, а 60 % – приватним компаніям. Виділення коштів відбувається на конкурсній основі на умовах співфінансування, коли заявник самостійно інвестує/залучає у реалізацію проекту від 25 до 60 % коштів. Основний критерій відбору – ефективність проекту. Tekes забезпечує моніторинг процесу реалізації профінансованого проекту та моніторинг його результатів після закінчення проекту. Усі проміжні й остаточні результати моніторингу публікуються. Нарешті, третім «китом» інноваційного розвитку Фінляндії є Національний фонд з досліджень та розвитку Sitra. Це незалежний державний фонд, що працює під наглядом парламенту. Одне із завдань Sitra – організація навчання фахівців у галузі корпоративного інвестування та надання корпоративного фінансування технологічним компаніям на ранніх етапах їх розвитку, включно з метою комерціалізації інновацій. Sitra здійснює інвестиції у міжнародні фонди ризикового капіталу, призначені для фінансування високотехнологічних проектів.

У Франції реалізується політика, побудована на поєднанні прямих і непрямих методів підтримки інновацій. Пряма фінансова підтримка надається у вигляді безвідсоткової позики терміном до п'яти – шести років. Причому позика підлягає поверненню тільки у разі успішного виконання проекту. За оцінками фахівців Anvar, у середньому від 40 до 50 % кредитів, які надає агентство, повертаються. Як метод непрямой підтримки застосовується прирісна податкова знижка в розмірі 50 %, яка визначається з огляду на досягнуте компанією збільшення витрат на НДВКР, порівняно з рівнем базового року або середнього за певний період. Також діють «податкові канікули» – тимчасове звільнення від сплати податку на прибуток або часткове його зниження, що поширюється на новостворені малі та середні науково-дослідні фірми, зі зниженням на перші п'ять років їх діяльності на 50 % від суми сплачуваного ними прибуткового податку. Нові компанії у наукомісткому секторі виробництва, витрати на наукові дослідження та розробки яких перевищують 15 % від обороту, звільняються від податків на вісім років. Застосовується прискорена амортизація

найважливіших видів устаткування: енергоощадного, екологічного, інформаційного. Коефіцієнт амортизації при терміні служби устаткування до чотирьох років дорівнює 1,5; п'яти – шести років – 2; понад шести років – 2–2,5.

В Ізраїлі інноваційний бізнес стимулюється наданням фінансових грантів, податкових пільг та права на прискорену амортизацію. Розміри державного гранту розраховуються як частка у витратах на освоєння території під виробничі будівлі, що зводяться, та інвестиціях в основний капітал (враховуючи будівництво і монтаж). Інноваційні підприємства також отримують податкові пільги на сім років, починаючи з першого року, коли підприємство отримує оподаткований дохід.

У Німеччині податкові пільги поділяються на три головні різновиди: спеціальні норми амортизаційних відрахувань, створення резервів неоподаткованого прибутку та інвестиційні надбавки, які виплачуються податковими відомствами. Крім того, із початком кризи, відповідно до програми високотехнологічного розвитку, було об'єднано банківську групу KfW і промислові корпорації BASF, Deutsche Telekom та Siemens у високотехнологічний фонд High-Tech Gründerfonds з обсягом капіталу близько 272 млн євро. Фонд інвестує у нові високотехнологічні компанії, які демонструють багатообіцяючі результати досліджень і планують впровадити їх у виробництво. Крім того, існує спеціальна програма EXIST Міністерства економіки і технологій. Вона складається з трьох частин: «Культура підприємництва», «Гранти на стартапи», «Трансфер досліджень». Допомога малому і середньому бізнесу в Німеччині здійснюється за різними програмами та напрямками. Зокрема, з бюджетних коштів Міністерства науки і технологій фірмам надаються позики на нові технології. Вони спрямовані на закупівлю новітнього обладнання (до 60 % їх обсягу) або покриття додаткових витрат на персонал (до 20 % усіх витрат за цією статтею).

Країни Азійського регіону досягли вражаючих результатів у побудові індустріально та технологічно розвинутих економік передусім завдяки концентрації зусиль на стимулюванні інноваційної активності підприємств і технологічному ускладненні промисловості. Зокрема Китай стимулює участь фірм (незалежно від форм їхньої власності) у розвитку технопарків. Підприємства, які працюють у технопарку, сплачують податок на прибуток у розмірі 15 % від встановленої ставки, а фірми, 70 % продукції яких іде на експорт, – 10 %. Новостворені підприємства звільняються від сплати податків на два роки з моменту реєстрації. Фірми звільняються від експортних податків при реалізації продукції на зовнішні ринки. Місцеві адміністрації на рівні провінцій, міст, повітів також встановлюють додаткові пільги з метою

заохочення та залучення інвесторів. Наприклад, підприємства в зоні освоєння нових і високих технологій м. Харбін користуються такими основними пільгами:

1. Підприємства, починаючи з дати реєстрації, повністю звільняються від податку на прибуток на перші три роки, у наступні три роки сплачують 50 % податку і лише із сьомого року сплачують прибутковий податок повністю.

2. Підприємства, у яких вартість виробництва на експорт перевищує 50 % від їхньої річної валової продукції, сплачують прибутковий податок за ставкою 10 %.

3. Імпортні прилади та устаткування, призначені для проведення досліджень та освоєння високих технологій, які не виробляються в Китаї, звільняються від імпортного мита.

Досить активна в підтримці інновацій позиція урядів найближчих сусідів України. У Республіці Казахстан державна підтримка інноваційної діяльності здійснюється такими шляхами: надання інноваційних грантів суб'єктам інноваційної діяльності; фінансування через інститути інноваційного розвитку комплексу заходів інноваційного розвитку; фінансування інноваційних проектів на поворотній основі з можливістю повернення або викупу сум фінансування за первинною вартістю; забезпечення проведення державою науково-технічної, економічної і, за необхідності, екологічної експертизи інноваційних проектів. Для суб'єктів інноваційної діяльності корпоративний податок знижено вдвічі, від земельного і майнового податку їх звільнено повністю, а діяльність із надання послуг суб'єктів інфраструктури звільняється від податку на додану вартість. Їх також звільнено від митних платежів.

У Російській Федерації діє Інноваційний центр «Сколково», який координує надання грантів на реалізацію інноваційних проектів за рахунок коштів фонду, що виділені з федерального бюджету, на умовах співфінансування з інших джерел (не менше 50 % бюджету проекту). Фонд сприяння розвитку малих підприємств у науково-технічній сфері реалізує програми інноваційного розвитку, які спрямовані на створення нових і розвиток діючих високотехнологічних компаній, комерціалізацію результатів науково-технічної діяльності, залучення інвестицій у сферу малого інноваційного підприємництва, створення нових робочих місць. Щорічно фонд надає фінансову підтримку більш ніж 1500 малим інноваційним підприємствам.

У 2005 р. у Республіці Білорусь створено Парк високих технологій. Підприємства-резиденти парку звільняються від податків, зборів та інших

обов'язкових платежів до республіканського бюджету, державних цільових бюджетних та позабюджетних фондів; податку на прибуток; податку на додану вартість із оборотів від реалізації товарів; податку на землю на період до трьох років; податку на нерухомість (основні фонди і об'єкти незавершеного будівництва резидентів парку, розміщені на території парку); сплати митних зборів і податку на додану вартість при ввезенні на митну територію Республіки Білорусь товарів для реалізації проектів у технопарку. Крім того, резиденти парку сплачують удвічі нижчу орендну плату відносно базової ставки орендної плати. Також діє пряма державна підтримка інноваційної діяльності через Білоруський інноваційний фонд та галузеві інноваційні фонди (*Семиноженко В. Чи можливий в Україні інноваційний стрибок? // Дзеркало тижня. Україна (<http://gazeta.dt.ua/science/chimozhlyviy-v-ukrayini-innovaciyniy-sribok-.html>). – 2013. – 17–24.05).*